

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen määrästä ja laadusta

Eduskunnan puhemiehelle

Ammatillinen koulutus tarjoaa perusopetuksen päättäneille, muille ammatillista tutkintoa kaipaaville tai jo työelämässä oleville aikuisille hyvät mahdollisuudet suorittaa ammattitutkinto sekä kehittää osaamistaan ammatillisesti ja huomioiden työelämän tarpeet. Valitettavasti ammatillisen koulutuksen suhteen on noussut esille viime aikoina myös vakavia huolenaiheita.

Ammattioppilaitosten opettajat painivat nuorten motivaatio-, elämänhallinta- ja perusosaamisen puutteiden parissa. Näiden nuorten haasteisiin vastaaminen vie opettajilta aikaa ja tilanteesta kärsivät myös motivoituneet opiskelijat. Viime vaalikaudella tehty oppivelvollisuusiän pidentäminen on entisestään huonontanut tilannetta. Ne oppilaat, joilla koulumotivaatio peruskoulussa on ollut matala ja jotka ovat päässeet peruskoulun läpi vajavaisin perustiedoin, ohjautuvat pitkälti ammatillisiin oppilaitoksiin tai tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA-opinnot), joka auttaa valmistautumaan lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Oppivelvollisuusiän pidentäminen ei siis poistanut ongelmia — kuten oli odotettavissakin — vaan oppivelvollisuusiän pidentäminen vain siirsi haasteet toiselle asteelle.

Perusopetuksen vahvistamista tarvitaan, jotta nuoret saavat riittävät perustaidot selviytyä ja pärjätä toisen asteen opinnoissa. Nykyinen hallitus on tähän tarttunut muun muassa lisäämällä tästä syksystä lähtien peruskoulussa vuosiviikkotunteja lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen. Lisäksi oppimisen tukeen on tehty jo voimassa oleva kokonaisuudistus. Oppimisen tukea uudistetaan myös toisen asteen koulutuksessa.

Mediassa esille nostettujen tietojen mukaan lähiopetuksen määrä on vähentynyt merkittävästi 2020-luvulla. YLE:n tutkivan journalismin toimituksen (MOT) tuoreesta kyselytutkimuksesta tehdyssä uutisessa todettiin, että kyselyyn vastanneista oppilaitoksista kolmasosa kertoo karsineensa perinteistä luokissa ja työsaleissa tapahtuvaa lähiopetusta säästöjen vuoksi ja että yrityksissä on huomattu, että opiskelijoiden taidot ovat heikentyneet. Kyselyn mukaan käytöshäiriöt, väkivalta ja koulupudokkuus ovat 2020-luvulla lisääntyneet ammattikouluissa. Uutisessa todettiin myös, että ammatillisten opettajien etujärjestön mukaan vuosituhannen vaihteessa lähiopetusta annettiin yli 3 500 tuntia, 2010-luvun puolivälissä noin 2 500 tuntia ja nykyisin enää 2 100 tuntia yhtä ammatillista tutkintoa kohti, ja että oppilaitoskohtaiset erot ovat myös suuria.

YLE oli kysynyt myös yrityksiltä, miten ammattikoulutuksen muutokset heijastuvat työelämään. Neljä viidestä vastanneista oli sitä mieltä, että 2020-luvulla opiskelijoiden taidot ovat heikenty-

Kirjallinen kysymys KK 344/2025 vp

neet. Haasteita tuottavat esimerkiksi fyysinen kunto, työkalujen oikeaoppinen käyttö ja kielitaito. Monet työpaikat nostavat esille sen, että työelämään tuleville on opetettava perusasioita.

Moni oppilaitos on näihin haasteisiin pyrkinyt vastaamaan oma-aloitteisesti. Mediasta saatujen tietojen mukaan esimerkiksi Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä Hyria sekä Saimaan ammattiopisto Sampo ovat ottaneet käyttöön osaamistakuun, joka antaa vastavalmistuneille mahdollisuuden palata hetkellisesti takaisin kouluun, mikäli oma osaaminen ei riitä työnte-koon tai työn saamiseen. Osaamistakuu toimii niin opiskelijan kuin oppilaitoksen opetuksen laa-dun varmistajana.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomai-sen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kuinka paljon lähiopetusta toteutetaan eri ammatillisissa oppilaitoksissa ja minkälaiset ovat oppilaitoskohtaiset erot lähiopetuksen määrissä,

miten varmistetaan jatkossa, että ammatillisesta oppilaitoksesta valmistuessaan opiskelija on saanut riittävät perustiedot ja -taidot sekä työelämävalmiudet ja ettei työnantajalle jää kohtuutonta määrää opetettavaa,

onko edellä kuvattua osaamistakuu-käytäntöä harkittu otettavaksi valtakunnalliseksi linja-ukseksi, ja

miten seurataan ammatillisten opiskelijoiden poissaolojen määrää vähintäänkin oppivel-vollisuusiän piirissä olevien opiskelijoiden osalta?

Helsingissä 17.10.2025

Mia Laiho kok
Paula Risikko kok